

Ogulinski kraj u Domovinskom ratu

Ceranić, Dario

Undergraduate thesis / Završni rad

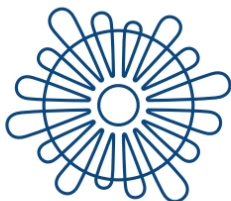
2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:059080>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za povijest

Preddiplomski sveučilišni studij povijesti (dvopredmetni)

Dario Ceranić

Ogulinski kraj u Domovinskome ratu

Završni rad

Zadar, 2018.

Sveučilište u Zadru

Odjel za povijest

Preddiplomski sveučilišni studij povijesti (dvopredmetni)

Ogulinski kraj u Domovinskome ratu

Završni rad

Student/ica:

Dario Ceranić

Mentor/ica:

Doc.dr.sc. Zlatko Begonje

Zadar, 2018.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Dario Ceranić**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Ogulinski kraj u Domovinskome ratu** rezultat mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mogega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mogega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 3. listopada 2018.

Sadržaj:

1. Uvod.....	3
2. Pojam Domovinski rat i geografski položaj Ogulina	4
2.1. Domovinski rat	4
3. Od prvih nemira do osvajanja vojarni i skladišta JNA	7
3.1. Napadi na Josipdol i Saborsko	9
3.1.1 Napad na Josipdol	9
3.1.2. Napad na Saborsko	10
4. Od osvajanja vojarni JNA do dolaska „Tigrova“	12
4.1 Osvajanje vojarni i skladišta JNA	12
4.2 Osnivanje zapovjedništva obrane i formiranje novih većih brigada	13
5. Od dolaska „Tigrova“ do završetka VRO „Oluja“	14
5.1 Dolazak „Tigrova na ogulinsku bojišnicu	14
5.2 Formiranje 143. Ogulinske domobranske pukovnije	15
5.3 VRO Oluja.....	16
6. Zaključak.....	17
7. Sažetak	18
8. Summary	19
9. Literatura i izvori.....	20

1.Uvod

I dok je svijet zadnje desetljeće 20. stoljeća dočekaao s veseljem, jer se okončao višedesetljetni hladni rat, jugoslavenska državna zajednica zadnje desetljeće 20. stoljeća nije dočekala kao jedinstvena, već se, zbog niza događaja koji su se odigrali nakon smrti Josipa Broza Tita, pripremala za svetkovinu zla jer mirno rješenje jugoslavenske krize nije bilo na vidiku. U lipnju 1990.g., promjenom ustava i državnih simbola, Franjo Tuđman i Republika Hrvatska najavili su put ka državnoj nezavisnosti. No, Hrvatska ipak nije imala suverenitet na trećini svojeg teritorija jer su nekoliko dana nakon promjene ustava Srbi u Hrvatskoj proglasili parazitsku državu pod beogradskim protektoratom sa sjedištem u Kninu. Velika Srbija počela je tako, bez ispaljenog metka, dobivati opipljive konture. Dva dana nakon proglašenja autonomije, odlukom da se razdruži od ogulinske općine i pripoji kninskoj krajini, u memorandumskom mozaiku proglašene države našao se i Plaški, malo mjesto u ogulinskoj općini, pretežito naseljeno Srbima. Nakon tog događaja, Ogulin i njegovi stanovnici shvatili su da slobodu ipak neće steći tako lako. Sredinom ljeta 1991. godine, potpomognuta snagom oružja tada četvrte vojne sile u Europi i domaćim srpskim stanovništvom, do kojeg su doprijele laži i obmane vođa iz Beograda i Knina o njihovoj ugroženosti u novonastaloj Republici Hrvatskoj, te Martićevom milicijom, nesreća zvana Velika Srbija primakla se svega dvadesetak kilometara Ogulinu, gradu smještenom podno planine Klek, na pola puta između Zagreba i Rijeke. Za mjesta kao što su Josipdol i Plaški saznala je Hrvatska, a Saborsko je steklo tužnu slavu Vukovara i Škabrnje. O događajima koji su se zbili na području bivše općine Ogulin za vrijeme Domovinskog rata nema baš puno izvora i literature. Stoga je cilj ovog rada prikazati najvažnije događaje koji su se dogodili za vrijeme Domovinskog rata na području bivše općine Ogulin, koji će služiti kao osnova za daljnje proučavanje i istraživanje ovog područja hrvatske povijesti. Rad je podijeljen na 4 dijela u kojima će se istaknuti najvažniji događaji za vrijeme Domovinskog rata na području bivše

općine Ogulin. Prvi dio rada posvećen je objašnjavanju pojma Domovinski rat, te geografskom smještaju Ogulina. Drugi dio rada posvećen je događajima koji su se odigrali samim početkom rata kao što je odcjepljenje općine Plaški, te prvim oružanim napadima, a to su bili napadi na Josipdol i Saborsko. Treći dio rada odnosi se na osvajanje vojarni JNA, te formiranje zapovjedništva obrane grada i osnivanje većih vojnih odreda koji su kasnije vodili borbe na ovome području. Posljednji dio rada govori o dolasku 1. gardijske brigade „Tigrovi“, te se bavi sudjelovanjem ogulinskih, ali i drugih branitelja u VRO „Oluja“. Temeljna literatura kojom ću se koristiti su knjige Obrana i oslobođenje ogulinskog kraja od srpske agresije 1991.-1995, autora Ivana Strižića, Monografija 1. gardijske brigade HV-a Tigrovi, te knjiga Regionalna geografija Hrvatske, autora Damira Magaša. Dodatnu pomoć u navođenju činjenica i događaja pružit će mi knjiga Ante Nazora: Velikosrpska agresija na Hrvatsku 1990-ih, te članak Ive Turka o zločinu i posljedicama zločina počinjenim na području općine Saborsko od strane srpskog agresora 1991. godine.

2. Pojam Domovinski rat i geografski položaj Ogulina

2.1. Domovinski rat

Pojam Domovinski rat je naziv za razdoblje novije hrvatske povijesti u devedesetim godinama XX. stoljeća, u kojem je stvorena, zatim u nametnutom ratu i obranjena Republika Hrvatska. Zakonski akti Republike Hrvatske Domovinski rat definiraju kao razdoblje od 5. kolovoza 1990., kada se počeo provoditi tečaj za „prve hrvatske redarstvenike“, do 30. lipnja 1996. (s obzirom na prethodno ratno stanje, primjereniji bi bio datum 23. kolovoza 1996.), kad je potpisan “Sporazum o punoj normalizaciji i uspostavi diplomatskih odnosa između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije”. Pod nazivom Domovinski rat podrazumijevaju se:

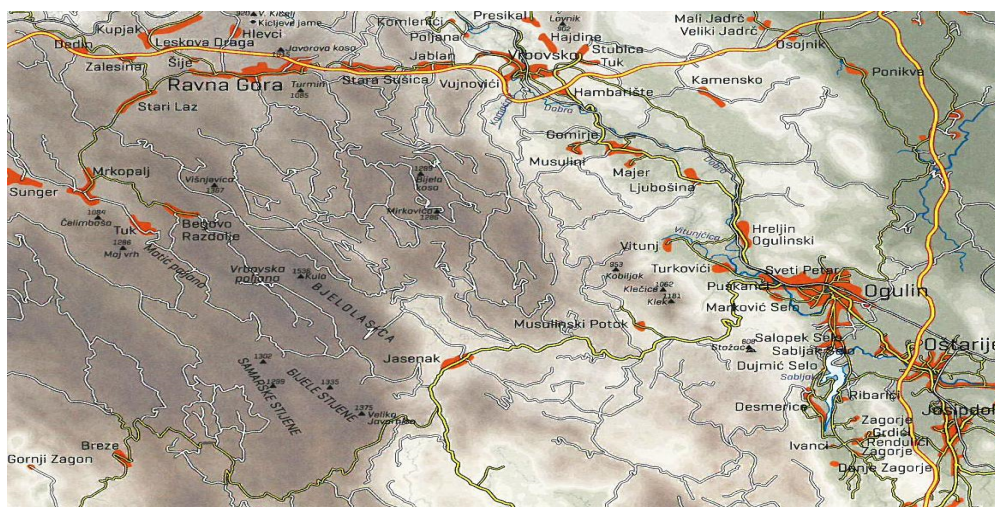
- završne pripreme srpskoga agresora za rat i ostvarenje glavnoga cilja velikosrpske politike da “svi Srbi žive u jednoj državi” (na većem dijelu teritorija Hrvatske i Bosne i Hercegovine),
- protuustavno i terorističko djelovanje te naoružavanje i oružana pobuna dijela Srba u Hrvatskoj od sredine 1990. (u vojnoj terminologiji tzv. puzajuća ili prikrivena agresija),
- organizacija hrvatske obrambene, odnosno oružane sile, što je proces koji je počeo u kolovozu 1990. a završen je s okončanjem rata,
- početak rata i otvorene agresije Srbije i Crne Gore, odnosno Jugoslavenske narodne armije (JNA) i Teritorijalnih obrana i milicije Srbije, Crne Gore i dijela Bosne i Hercegovine, te raznih srpskih paravojnih postrojbi na Hrvatsku od ljeta 1991. (odmah nakon što je Hrvatski sabor 25. lipnja 1991. donio Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti RH),
- obrana Republike Hrvatske 1991. i oslobađanje najvećeg dijela njenog privremeno okupiranog teritorija vojnim putem od kraja 1991. do sredine kolovoza 1995. godine.

Dakle, naziv Domovinski rat obuhvaća i razdoblje koje je neposredno prethodilo otvorenom ratu u Hrvatskoj, odnosno otvorenoj velikosrpskoj agresiji na Hrvatsku, kao i razdoblje neposredno nakon završetka ratnih operacija u Hrvatskoj i BiH. S obzirom na činjenicu da je posljednji dio okupiranoga međunarodno priznatoga hrvatskog državnog teritorija vraćen političkim sporazumom, s političkog gledišta završetkom Domovinskog rata može se smatrati i 15. siječanj 1998. kada je završio proces mirne reintegracije Hrvatskog Podunavlja (Baranja te dio istočne Slavonije i zapadni Srijem) u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske.¹

¹ Preuzeto iz A. Nazor, *Velikosrpska agresija na Hrvatsku 1990-ih*, Zagreb, 2011.

2.2 Geografski položaj Ogulina

Ogulin je subregionalno središte 3. reda smješteno u Karlovačkoj županiji u dolini rijeke Dobre i podnožju planine Klek.² Nalazi se dakle u samome centru Hrvatske, praktički na polovici puta između Zagreba i Rijeke, a omeđuje ga šumoviti Gorski kotar s istoka, sjeverni Jadran s juga, te turističko područje Plitvičkih jezera. Upravno, te nodalno-funkcionalno, vezuje se za Karlovac, gospodarski za Zagreb i Rijeku. Područje grada Ogulina sastoji se od 24 naselja: Desmerice, Donje Dubrave, Donje Zagorje, Drežnica, Dujmić Selo, Gornje Dubrave, Gornje Zagorje, Hreljin Ogulinski, Marković Selo, Ogulin, Otok Oštarijski, Ponikve, Popovo Selo, Potok Musulinski, Puškarići, Ribarići, Salopek Selo, Sabljak Selo, Sveti Petar, Trošmarija, Turkovići Ogulinski, Vitunj i Zagorje, a s nešto više od 13 000 stanovnika čini najveće naselje.³

Slika 1. Prostor Gorske Hrvatske pod utjecajem Ogulina

Gorske Hrvatske. Za vrijeme Domovinskog rata prostor je bio organiziran kao općina Ogulin, a ogulinskoj općini su, osim gore navedenih naselja, pripadala i naselja Saborsko, Lička Jasenica, Blata, Plaški, Lapat, Janja Gora, Međedak, Latin, Kunić, Trjovrh, Vajin Vrh, Tržić

² D. Magaš, 2013, str. 445.

³ Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. - 2011., DZS, Zagreb, www.dzs.hr; Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011, DZS, Zagreb, www.dzs.hr

Tounjski, Skradnik, Carevo Polje, Modruš, Munjava, Josipdol, Oštarije, Tounj, Jasenak i Drežnica.

3. Od prvih nemira do osvajanja vojarni i skladišta JNA

Prva ratna godina na području bivše općine Ogulin protekla je bez većih oružanih sukoba. Tek krajem srpnja 1991.g. počinju se događati prvi jači oružani sukobi. Do tada srpska strana priprema teren kako bi se područja s većinskim srpskim stanovništvom odcijepila od općine Ogulin i pripojila SO Korenica, odnosno SAO Krajini. SAO Krajina proglašena je 21. prosinca 1990., a sastojala se od općina Zajednica općina Sjeverne Like i Dalmacije, te onih područja s većinskim srpskim stanovništvom koji imaju namjeru kasnije se priključiti SAO Krajini putem organiziranih referenduma.⁴ Dva dana poslije proglašenja, u Domu kulture u Plaškom, organizirana je tribina na kojoj se razgovaralo o mogućem odcjepljenju Plašćanske doline od općine Ogulin. Glavni razlog odvajanja je HDZ-ova vlast u Ogulinu, te kadrovska politika kojom se Srbima oduzimaju bolja radna mjesta i značajnije funkcije.⁵ Odaziv stanovništva bio je stopostotan, a rezultat referenduma je pripajanje plašćanskog kraja SO Korenici i ulazak u SAO Krajinu. Primjer Plaškog slijedili su i Jasenak, Partizanska Drežnica, Gomirje i Vrbovsko, a pitanje, cilj i rezultat referenduma bio je isti. Osim političkih akcija, bilo je tu i ponekih diverzantskih akcija, kao što su miniranje željezničke pruge kod Ličke Jesenice (rujan 1990.g.) i miniranje pruge kod Gomirja (28. travnja 1990.g.). Ovakav razvoj situacije, te neposredna ratna opasnost od JNA i paravojnih formacija stanovništva koje nije bilo sklono novoizabranoj vlasti, nagnalo je gradske oce da 22. siječnja 1991. donesu odluku o pripremi za obranu Grada. Tako je 24. travnja 1991. osnovano Međustranačko vijeće za narodnu zaštitu općine Ogulin. Dan poslije donesena je odluka o upisu u nenaoružane dobrovoljačke odrede narodne zaštite. Svakako, valja napomenuti da su ove odluke donesene

⁴ S. Kokanović, 2013, str. 26.

⁵ I. Strizić, 2013, str. 272.

po naputcima predsjednika RH dr. Franje Tuđmana⁶. Ove odluke pokazale su se kao iznimno dobar potez, prvenstveno zbog činjenice da se u dva dana, 4. i 5. svibnja, upisalo 3820 osoba starosti od 18 do 60 godina. Zadaća ovog odreda ogleda se u vršenju osiguranja kroz seoske straže u narednim mjesecima, a razvoj negativnih događaja na pobunjenim područjima Hrvatske rezultirao je da će ovaj odred 2. srpnja 1991. postati prva naoružana vojna postrojba, imena bataljun „Klek“ Zbora narodne garde. Bataljunu „Klek“ u to je vrijeme pristupilo 109 pripadnika, a bili su naoružani lakim naoružanjem, prvenstveno puškama M-48. Tako će ovaj odred, još uz odrede Narodne zaštite, te pripadnike MUP-a dočekati prvu agresiju na općinu.

Slika 2. Teritorijalni obuhvat SAO Krajine

Izvor : <http://dogodilose.com/2015/03/06/plan-z-4-neprihvatljiv-za-hrvatsku-6-ozujka/>

⁶ I. Strizić, 2013, str. 367.

3.1. Napadi na Josipdol i Saborsko

3.1.1 Napad na Josipdol

Napadom na Josipdol otvorila se treća, po nekima i ključna bojišnica Domovinskog rata, karlovačko - ogulinska bojišnica. Napad na mjesto udaljeno 15 km od Ogulina počeo je u jutarnjim satima, otprilike između 5:15 i 5:30 sati 22. srpnja 1991. Tada su minobacačkim napadima iz smjera Plaškog martićevci napali hotel Josipdol i tamošnju benzinsku postaju. Kao glavni cilj ovog napada neprijateljskih snaga navodi se presijecanje komunikacije Karlovac-Split čime bi se odsjekla južna Hrvatska. Da će se dogoditi napad, primijetio je već dan ranije u večernjim satima zapovjednik PI Josipdol, Vinko Matešković, kada je primijetio pojačano kretanje i grupiranje neprijatelja na području Vojnovca i Radošića. Također, spomenuo bih da su se tog popodneva vodili pregovori između hrvatske i srpske strane oko otklanjanja stanja opće nesigurnosti na području ogulinsko-plašćanske doline. Neprijateljskim snagama suprotstavilo se oko 160 branitelja s ogulinskog područja koji su prilikom napada bili raspoređeni u nekoliko grupa, te smješteni na nekoliko važnih točaka. Jedna grupa od 20-ak ljudi bila je smještena oko sela Poljaka, a druga oko sela Pavlići. Dio pripadnika PI Josipdol smješten je na područje Pitomog Javora gdje su trebali spriječiti prodor martićevaca iz Trojvrha, a drugi dio pripadnika bio je smješten iznad Kapele i Modruških Sabljaka. Ostali branitelji smjestili su se oko pruge i Ribnjaka. Osim navedenih postrojbi, pomoć u obrani je pružio i vod lovaca Odreda narodne zaštite. Njihova zadaća bila je spriječiti neprijatelja da dođe braniteljima s leđa. Prilikom proboja i čišćenja terena, pod tutnjem mitralješke i snajperske vatre, poginuo je Ivica Cindrić, te tako postao prva žrtva rata na ovome području. Osim njega, na hrvatskoj strani ranjene su bile 4 osobe, dok je srpska strana iz ovoga napada izašla s jednim poginulim pripadnikom te jednim ranjenim. Sljedećeg dana započeli su pregovori o međusobnom nenapadanju i prekidu vatre između MUP-a i TO Plaški. Sporazum je potpisan 24. srpnja 1991. i njime je dogovoren prekid vatre, s time da su se potpisnici

obvezali da će svaki sljedeći sukob biti predmet novih pregovora i dogovora. Također, dogovoreno je povlačenje snaga MUP-a u Ogulin i snaga TO u Plaški, te prestanak izvođenja akcija od strane TO. Osim navedenog, obje strane su se obvezale da će osigurati nesmetano obavljanje privrednih radova te siguran promet roba i ljudi na području općine.

3.1.2. Napad na Saborsko

Saborsko je naselje u istoimenoj općini koja se nalazi na krajnjem jugoistoku Karlovačke županije. To je jedino naselje naseljeno većinskim hrvatskim stanovništvom na cesti Ogulin - Plitvička jezera (Slika 3.). Radi potpune kontrole ceste od Plitvičkih jezera do Plaškog, te teritorijalnog i prometnog povezivanja odmetnutih područja, srpske su postrojbe odlučile što prije zauzeti spomenuto mjesto. Prvi napadi počeli su simbolično 5. kolovoza 1991. Stanovnike ovog „hrvatskog otoka u srpskome moru“ tog datuma, rano ujutro, probudili su zvuci minobacačkih granata i metaka od pješачkog naoružanja koji su dolazili iz smjera Ličke Jesenice i Javornika. Od toga dana napadi su postajali sve intenzivniji i rijetki su bili dani zatišja, a time je Saborsko praktički postalo hrvatska eksklava. Srpske snage Saborsko su stavile u potpuno okruženje već u listopadu iste godine. Stoga je Zapovjedništvo obrane Ogulina shvatilo da branitelji Saborskog neće još dugo moći izdržati pod ovakvim okolnostima i u suradnji sa zapovjednikom 4. OZ Karlovac odlučilo pokrenuti akciju kodnog naziva „Akcija S“. Akcija je trajala od 4. do 7. studenog, a cilj joj je bio odbaciti neprijateljske snage do Otočca, te deblokada Saborskog. Također, htjelo se stvoriti uvjet za daljnje borbe kako bi se mogao osloboditi prostor od Ogulina do Gospića i na kraju deblokirati Saborsko.⁷ Nakon 1. studenog napadi na mjesto su sve jači. Od 8. studenog 1991. Saborsko je telekomunikacijski i električno bilo odsječeno od Hrvatske i svijeta. 12. studeni stanovnicima Saborskog i općenito ogulinskog kraja ostat će urezan duboko u sjećanje.

⁷ I. Turk, 2013, str. 2.

Naime, toga dana mjesto je prestalo postojati, te je time doživjelo tužnu sudbinu Vukovara i Škabrnje. Napad je zamišljen da krene 8. studenog, a radi loših vremenskih uvjeta (nemogućnost korištenja artiljerije i zrakoplovstva) odgođen je na 12. studeni 1991. godine. U njemu je sudjelovalo, što se neprijateljske nadmoćnije strane tiče, otprilike 700 pripadnika JNA, 1. bataljun br TO Plaški, jedinice 5. Partizanske brigade s Plitvica s oklopnim transporterima i tenkovima, TO Titova Korenica, četa vojne policije, četa policije iz PS Plaški, Jedinica za posebne namjene, dragovoljci iz Srbije, te odjeljenje službe državne sigurnosti. Sveukupno, dakle, oko 1500 vojnika, 18 tenkova, 6 oklopnih transportera, 3 MIG-a i nekoliko helikoptera.⁸ Hrvatske snage raspolagale su sa cca 200 ljudi, 4 neispravna minobacača, 3 topa bez optičkih naprava, nekoliko mitraljeza, te pješačkim naoružanjem. Branitelji su pružali otpor koliko su mogli, a oko 20 sati u mjesto su ušli tenkovi agresorske vojske i od tog trenutka pa sve do 5.8.1995. godine Saborsko se nalazilo pod okupacijom. Za vrijeme okupacije porušeno je i zapaljeno 350 kuća, 51 osoba je smrtno stradala, a ostali su prognani.

Slika 3. Geografski smještaj Saborskog

Izvor: <http://www.phrasebase.com/archive2/croatia/04-karlova269ka-andaringandfrac34upanija-karlovac-county.html>

⁸ I. Strizić, 2013, str. 588.

4.Od osvajanja vojarni JNA do dolaska „Tigrova“

4.1 Osvajanje vojarni i skladišta JNA

Zapovijed o blokadi kasarni i skladišta JNA, koja je 13.rujna 1991. došla od hrvatskog državnog vrha i ministra obrane Bebića, izazvala je oduševljenje među braniteljima ogulinskog kraja.⁹ Razlog oduševljenja leži u tome da bi se osvajanjem ili predajom kasarni mogle nabaviti, odnosno uzeti velike količine oružja. Tim oružjem bi se onda naoružali nenaoružani odredi NZ-a, postrojbe MUP-a i ZNG-a koje su djelovale na području općine. Vojarne vojske, koja se u to vrijeme još uvijek nazivala „narodnom“, nalazile su se na području Svetog Petra i u centru grada, gdje je ujedno bila smještena i komanda garnizona. Dvije vojarni smještene su bile u Oštarijama, te Skradniku. Najprije se krenulo s blokadom vojarni u Svetom Petru i onoj u centru grada. Vojarna u Svetom Petru imala je značajnu ulogu zbog sumnje da se tamo nalazi više tisuća komada oružja, te teško naoružanje. Vojarna je osvojena 16. rujna kada je major Radošević, nakon višesatnih pregovora, predao vojarnu i sve oružje u njoj. Istovremeno se odvijala i bitka za vojarnu u središtu grada, gdje se nalazila komanda. Vojarna je osvojena istoga dana, također nakon predaje oficira i vojnika JNA. Zauzimanjem vojarni osvojeno je nekoliko tisuća pušaka, isto toliko komada streljiva, te 60-ak ručnih bombi. Vojarne Skradnik 1 i Skradnik 2 osvojene su nekoliko dana poslije, točnije 19. rujna, za vrijeme napada kojeg je pokrenula JNA iz pravca poligona Slunj- Carevo polje - Skradnik. Cilj napada bio je osiguranje spomenutih vojarni, no srećom vojska nije uspjela probiti crtu obrane. Nakon granatiranja vojarne Skradnik 2, vojnici i oficiri agresorske JNA povlače se u večernjim satima iz obiju vojarni. Dvije preostale vojarni u Oštarijama, gdje se nalazilo otprilike 7000 tona eksploziva, djelomično ili potpuno su uništene sredinom listopada 1991. od strane pripadnika JNA.

⁹ I. Strizić, 2013, str. 492.

4.2 Osnivanje zapovjedništva obrane i formiranje novih većih brigada

Sa svrhom ujedinjenja djelovanja obrambenih snaga, te jačanjem i širenjem obrambene crte općine, 20. rujna 1991., od strane zapovjedništva ZNG-a, donesena je odluka o imenovanju zapovjednika obrane ogulinske općine. Dužnost zapovjednika obrane općine pripala je Stjepanu Gašljeviću, koji je tim imenovanjem postao prvi zapovjednik obrane nekog grada u RH.¹⁰ Imenovanju zapovjednika prethodilo je formiranje 4. bataljuna 110. brigade ZNG-a. Bataljun se sastojao od 3 čete, a temeljna zadaća bila je izvršavanje borbenih akcija koje je ZOG smatralo prioritelnima. Zbog vlastite procjene da vojno stanje na terenu zahtjeva formiranje još jednog bataljuna, zapovjednik obrane Gašljević 3. listopada 1991.g. formira još jedan bataljun. Točnije, formira 5. bojnu 110. brigade ZNG-a. Međutim, Gašljević je smatrao da formirana dva bataljuna još uvijek nisu dovoljna za zaustavljanje neprijateljskih snaga sa slunjskoga poligona i Plitvica, te je krenuo u osnivanje još jednog bataljuna čime bi se dalje mogla stvoriti ogulinska brigada. Tako je na zborištu Drenovac, gdje su ujedno stvorena i prethodna dva bataljuna, 15. listopada 1991.g. formiran 3. bataljun koji je istodobnim osnivanjem brigade postao 3.pb/143.br HV. Ovim formiranjem stvoreni su osnovni uvjeti za pomicanje obrambene crte iz Carevog polja na Treskavac, gdje bi u slučaju neprijateljskog probijanja prve crte obrane, koje drže prethodno formirani 4. i 5. bataljun, 3.bataljun postao strateška pričuva brigade. 143. brigada HV-a formirana je 13. studenog 1991. temeljem zapovijedi koju je dan ranije donijelo Vrhovno zapovjedništvo oružanih snaga RH. Brigada se trebala sastojati od 3 bataljuna. Osnovu brigade činio je ranije formirani 4. bataljun 110. br ZNG-a, a preostala dva bataljuna trebala su činiti vojne osobe raspoređene u ostale vojne odrede na području općine, te cijeli pričuvni sastav MUP-a sa svim naoružanjem, te pripadajućom vojnom opremom i odjećom. Brigada je djelovala do studenoga 1992.g. kada je

¹⁰ I. Strizić, 2013, str. 519.

njezinu ulogu u nadzoru obrane općine preuzela domobranska bojna.¹¹ Navedena bojna osnovana je prilikom novačenja koje je provedeno 22. veljače 1991. godine. Da napomenem, novačenje je nastalo zbog naputka o čuvanju i rukovanju mobilizacijskog razvoja i privremene formacije domobranstva u općini Ogulin, koje je dva dana prije donio GsMORH. Bojna se sastojala od 5 satnija koje su činili Odredi domobranstva, Prateći vod, Vod minobacača 82 mm, Pozadinski i Inženjerski vod. Kako bi mogla ispuniti preuzetu ulogu od 143 br. HV-a, bojna se pojačala određenim sastavima 143. br. HV-a, Izvidničkim vodom, Inženjerskim vodom, bitnicom MB 120 mm, te vodom POLK 9K11. Kasnije joj se pridružuje još i saborska satnija kao 2. satnija DB Ogulin.

5. Od dolaska „Tigrova“ do završetka VRO „Oluja“

5.1 Dolazak „Tigrova na ogulinsku bojišnicu

Uslijed organizacijsko-mobilizacijskih promjena u ZP Karlovac, ministarstvo obrane RH daje zapovijed o formiranju zbornih mjesta u Karlovcu, Slunju i Ogulinu. Tako se 1. svibnja 1993.g. formira Zborni mjesto Ogulin s osnovnom zadaćom pružanja logističke potpore postrojbama koje su djelovale u navedenom zbornom mjestu. Osim logističke potpore, ZM je pružalo i usluge kao što su redovito održavanje i popravljavanje motornih vozila, usluge prometne struke i intendantske službe. Također je vršilo i usluge graditeljske struke, na primjer vođenje operativne evidencije za sve vojne objekte. Osim navedenog, Zborni mjesto je radilo i na poduzimanju mjera i otklanjanja nedostataka zaštite od požara u vojarnama¹². Zbog učestalih neprijateljskih provokacija i topničkih djelovanja, na karlovačko-ogulinsko bojište dolaze pripadnici 1. gardijske brigade ZNG-a, popularni „Tigrovi“. Prve naznake dolaska vidljive su već početkom 1993.g. kada se zapovjedništvo brigade premješta u ZP

¹¹ I. Strizić, 2013, str. 696.

¹² I. Strizić, 2013, str. 837.

Karlovac, a na područje Ogulina dolaze pripadnici Voda PZO- 1. motorizirane bojne.¹³ Dana 11. srpnja iste godine u ogulinsku vojarnu Sv. Petar razmješta se 1. pješačka bojna te jedan logistički vod, Vod PZO-a i jedna protuoklopna satnija.¹⁴ Na prostoru Josipdola djelovala je druga tenkovska satnija, a u Trošmariju se premješta 1. haubička bitnica. Sve ove postrojbe koje su djelovale na karlovačko-ogulinskom bojištu imale su jasnu zadaću: borbenim djelovanjima odbaciti neprijatelja što više u dubinu i onemogućiti mu kontrolu prostora koji spaja sjevernu i južnu Hrvatsku.

5.2 Formiranje 143. Ogulinske domobranske pukovnije

U jesen 1993. g., nakon mobilizacije i ponovnog ustroja 143. brigade HV-a, mogla je započeti intenzivna borbeni i rodovska obuka koja se ogledala u gradnji i osnivanju kampova za obuku, te uvježbavanju borbenih djelovanja. Ministar obrane Gojko Šušak u kolovozu 1994.g donio je odluku koja je za cilj imala promjenu mobilizacijskog razvoja OS RH. Na temelju njegove odluke ukidaju se brigade i nastaju pukovnije. Tako su na karlovačko-ogulinskom bojištu ukinute 137. i 143. brigada, a ustrojene su 137. i 143. dp. 143. Domobranska pukovnija nastala je difuzijom 143. brigade HV-a i Domobranske bojne Ogulin koja će u VRO Oluja imati ključnu ulogu na ogulinskoj bojišnici. Nakon završetka operacije Oluja pukovnija je kratko vrijeme bila preseljena na granicu s BiH. Polovicom 1996. godine pukovnija se demobilizirala te je tim postupkom završeno njeno ratno djelovanje na području ogulinske općine.

¹³ *1. gardijska brigada Hrvatske vojske Tigrovi*, 2012, str. 48.

¹⁴ *1. gardijska brigada Hrvatske vojske Tigrovi*, 2012, str. 295.

Slika 4. Grbovi 143. domobranske pukovnije, 143. brigade HV-a i Domobranske bojne Ogulin

5.3 VRO Oluja

VRO Oluja je vojno-redarstvena operacija Hrvatske vojske i policije koja je započela u jutarnjim satima 4. kolovoza 1995.g. i njezino trajanje odvijalo se do 7. kolovoza 1995.g. Operacija je nastala kao odgovor na promjenu snaga nakon operacije Bljesak. Detaljni plan operacije razradio je GS HV-a, a u djelo provela hrvatska vojska i policija. Osnovni cilj operacije bio je osloboditi preostala okupirana područja na prostoru RH te uništiti neprijateljske snage na tom području. Od ostalih ciljeva operacije valja izdvojiti oslobođenje Knina, spajanje sa snagama 5. korpusa Armije BiH, te otklanjanje mogućnosti vatrenih udara po hrvatskim gradovima. U VRO Oluja sudjelovalo je ZP Karlovac, koje je prije same akcije bilo podijeljeno na ogulinsku i karlovačku bojišnicu.¹⁵ Na ogulinskoj bojišnici angažirane su 14. i 143. domobranska pukovnija, te 99. brigada HV-a, a pričuvni položaj bio je dodijeljen 148. brigadi HV-a. Prvotna zadaća 143. Domobranske pukovnije bila je da borbenim djelovanjima presiječe prometnicu Plaški-Slunj, čime bi Plaški dovela u poluokruženje. Sljedeća zadaća imala je cilj uništiti Plaški ili ga prisiliti na bezuvjetnu predaju, a pomoć u toj zadaći dobila je od 99. brigade HV-a. Nakon uspješnih izvršenja zadaća, pukovnija je sudjelovala u oslobađanju grada Slunja i područja koja su se nalazila uz vojni poligon. Pukovnija je svoje akcije i dobivene zadaće vršila i nakon završetka VRO Oluja, a vršila ih je

¹⁵ I. Strizić, 2013, str. 986.

sve do 15.8.1995.g. kada su pripadnici pukovnije pobjednički u koloni ušli u grad Ogulin, gdje su ih srdačno i s priličnim oduševljenjem dočekali mještani grada.¹⁶ Prilikom izvođenja operacije Oluja jedan pripadnik pukovnije je smrtno stradao, dok je 11 pripadnika bilo ranjeno.

6. Zaključak

Ogulinski kraj i grad Ogulin kao njegovo najveće i najvažnije središte dali su velik doprinos u oslobođenju i vraćanju u ustavno pravni poredak Republike Hrvatske područja koja su bila okupirana od strane onih koji se nisu slagali s idejom samostalne, neovisne i slobodne Hrvatske. Stanovništvu ovog kraja bilo je jasno da će svoju slobodu morati steći ili očuvati oružanim putem kad se plašćanski kraj krajem 1990. odcijepio od općine Ogulin i pripojio SAO Krajini. Takav rasplet doveo je do formiranja prvih nenaoružanih odreda Narodne zaštite, koji će pak kasnije dovesti do formiranja prvih naoružanih postrojbi. Prva takva postrojba na ogulinskom području bio je bataljun „Klek“. Osvajanje vojarni i skladišta JNA na ovome području dalo je stanovništvu i braniteljima ovog kraja veliku sigurnost, te najvažnije, veliku količinu oružja za daljnja borbena djelovanja, koje je od studenog 1991.g., zajedno sa pripadnicima MUP-a, vodila 143. brigada HV-a, kasnije preustrojena u 143. domobransku pukovniciju. Također, velik doprinos u savladavanju neprijateljskih snaga dali su i pripadnici „Tigrova“. Ne smijem također zaboraviti spomenuti i Saborsko, malo mjesto na krajnjem jugoistoku općine, koje je u ovom oslobađajućem ratu doživjelo istu sudbinu kao Vukovar, Škabrnja i mnoga druga mjesta diljem domovine. Područja koja je držala srpska, odnosno neprijateljska strana vraćena su VRO Oluja. Ta akcija predstavlja ujedno i završetak borbi na ovome području koje je zbog svog geopolitičnog položaja u Domovinskom ratu

¹⁶ I. Strizić, 2013, str. 997.

imalo značajnu geostratešku važnost budući da se nalazilo na dijelu teritorija koji je spajao središnju i južnu Hrvatsku.

7. Sažetak

Ogulin, nositelj i centar razvoja prostora koji se proteže od Jasenka na SZ do Saborskog na krajnjem JI, u Domovinskom ratu bio je dio karlovačko-ogulinskog bojišta, po nekima jednog od najvažnijih bojišta u Domovinskome ratu. Želja stanovnika Plaškog da se Plaški, a potom i svi krajevi s pretežitim srpskim stanovništvom ogulinske općine, pripoje SAO Krajini rezultirala je formiranjem prvih nenaoružanih odreda na ovom području. Napadom na Josipdol započeli su prvi oružani sukobi na području bivše ogulinske općine, te je tada ujedno i otvoreno karlovačko-ogulinsko bojište. Osvajanjem vojarni i skladišta JNA osvojene su velike količine oružja koje su se koristile u kasnijim borbenim akcijama, a njih je zajedno s pripadnicima MUP-a vodila 143. brigada HV-a, kasnije preustrojena u domobransku pukovniciju. VRO Oluja okupirana područja bivše općine vraćena su u ustavno-pravni poredak RH i time završavaju borbe na ovome području. Cilj ovoga rada je prikazati ključne događaje koji su se dogodili na prostoru bivše općine Ogulin u Domovinskom ratu. Dakle, od odcjepljenja općine Plaški, napada na Josipdol i Saborsko, do sudjelovanja Ogulinaca u VRO Oluja.

Ključne riječi: Ogulin, Domovinski rat, VRO Oluja, Josipdol, Saborsko, osvajanje kasarni

8. Summary

Ogulin municipality in the Homeland war

Ogulin, the holder and center of development of the area stretching from Jasenak NW to Saborsko SE, was part of the Karlovac-Ogulin battlefield, in some of the most important battles in the Homeland War. The wish of Plaški inhabitants that all Plaški, and then all regions with the predominant Serbian population of Ogulin municipality, unite with SAO Krajina resulted in forming the first unarmed detachment in this area. After Josipdol was attacked, the first armed conflicts began in the area of the former Ogulin municipality, and at that time Karlovac- Ogulin battlefield was opened. By acquiring the barracks and the JNA warehouse, large amounts of weapons were acquired, which were later used in subsequent combat actions, which were led by the 143. brigades of the HV, together with the member of Ministry of Defense, later restructured into the Homeland Regiment. VRO Storm occupied areas of the former municipality have been restored to the constitutional and legal order of the Republic of Croatia and thus ended war in this area. The aim of this paper is to show key events that took place in the area of former municipality of Ogulin in the Homeland War. So from the seizure of the Plaški municipality, the attack on Josipdol and Saborsko until Ogulin's participation in the VRO Storm.

Keywords: Ogulin, Homeland War, VRO Storm, Josipdol, Saborsko, conquering barracks

9. Literatura i izvori

1. gardijska brigada Hrvatske vojske Tigrovi, gl. ur. general zbora mr. sc. Josip Lucić, Zagreb: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Glavni stožer Oružanih snaga RH, 2012.

A. Nazor, 2011, *Velikosrpska agresija na Hrvatsku 1990-ih*, Zagreb, 2011.

S. Kokanović, 2013, *Srpska pobuna u Hrvatskoj 1990.-1995.*, Osijek: Filozofski fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, 2013.

D. Magaš, 2013, *Regionalna Geografija Hrvatske*, Zadar: Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru, 2013.

I. Strizić, 2013, *Obrana i oslobođenje ogulinskog kraja od srpske agresije 1991.-1995.*, Ogulin: Ogranak Matice hrvatske Ogulin, 2013.

I. Turk, 2013, Saborsko 1991. - Zločin i posljedice, u: *Zbornik Vukovar '91. – genocid i memoricidna baština Europske unije*, ur. Dražen Živić, Sanja Špoljar Vržina, Sandra Cvikić, Ivana Žebec Šilj, Zagreb: Institut Ivo Pilar, 2014, str. 201-213.

Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. - 2011., DZS, Zagreb, www.dzs.hr; Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011, DZS, Zagreb, www.dzs.hr